

SPIS TREŚCI

Wstęp

Część I. KSZTAŁTOWANIE SIĘ POCZUCIABEZPIECZEŃSTWA A AGRESJA I PRZEMOC W OKRESIE DZIECIŃSTWA I DORASTANIA

Rozdział 1

Co wiemy o tym, jak rozwija się człowiek w ciągu życia?

- 1.1 Wprowadzenie: rozwój przez całe życie
- 1.2 Podział życia człowieka na etapy
- 1.3 Zegar biologiczny i zegar społeczny
 - 1.3.1 Zegar biologiczny a zmiany uniwersalne
 - 1.3.2 Zegar społeczny a zmiany wspólne
 - 1.3.3 Koordynacja procesu dojrzewania i oczekiwań społecznych
 - 1.3.4 Niepunktualność wydarzeń życiowych a zakłócenie procesu rozwoju
 - 1.3.5 Podstawowy warunek pomyślnego rozwoju: dopasowanie wymagań otoczenia do możliwości dziecka
- 1.4 Co dzieje się w każdym etapie życia
- 1.5 Zadania rozwojowe okresu dzieciństwa, dorastania i dorosłości
- 1.6 Podsumowanie: współzależność rozwoju ludzi w różnym wieku

Rozdział 2

Wczesne dzieciństwo – 1. rok życia dziecka:: szanse i zagrożenia dla rozwoju

- 2.1 Wprowadzenie 1 rok w cyklu życia człowieka
- 2.2 Podstawowe warunki prawidłowego rozwoju w okresie wczesnego dzieciństwa
 - 2.2.1 Pierwszy okres wczesnego dzieciństwa: okres noworodkowy
 - 2.2.2 Drugi okres wczesnego dzieciństwa: okres niemowlęcy
- 2.3 Ważne kroki w rozwoju, czyli co się zmienia w 1 roku życia dziecka
- 2.4 Relacja dziecko- dorosły sprzyjająca rozwojowi dziecka
- 2.5 Podsumowanie: znaczenie osiągnięć wczesnego dzieciństwa dla dalszego rozwoju

Rozdział 3

Wczesne dzieciństwo – 2. i 3. rok życia dziecka:: szanse i zagrożenia dla rozwoju

- 3.1 Wprowadzenie: 2 i 3 rok życia dziecka: szanse i zagrożenia dla rozwoju
- 3.2 Osiągnięcia rozwojowe
 - 3.2.1 Postęp w zakresie motoryki i rozwoju mowy
 - 3.2.2 Poczucie autonomii
 - 3.2.3 Koordynacja własnej woli i woli innych ludzi
 - 3.2.4 Poszanowanie dla norm i dociekanie ich sensu
 - 3.2.5 Trening czystości
 - 3.2.6 Problem ekspozycji
- 3.3. Zagrożenia dla rozwoju dziecka
 - 3.3.1 Dominacja i demonstracja woli
 - 3.3.2 Zawstydzenie
 - 3.3.3 Zwątpienie
 - 3.3.4 Skutki nadmiernej kontroli ze strony dorosłych lub jej braku
- 3.4 Podsumowanie: jak postępować z małym dzieckiem?

Rozdział 4

Osiągnięcia i zagrożenia dla rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym

- 4.1 Wprowadzenie: lata przedszkolne w cyklu życia ludzkiego
- 4.2 Osiągnięcia rozwojowe w wieku przedszkolnym

- 4.2.1 Ogólna charakterystyka procesu rozwoju w wieku przedszkolnym
- 4.2.2 Pierwsze próby zrozumienia świata
- 4.2.3 Nastawienie społeczne
- 4.2.4 Sumienie
- 4.2.5 Opanowanie kompetencji współpracy
- 4.2.6 Zabawa
- 4.3 Zagrożenia dla rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym
 - 4.3.1 pragnienia, zazdrość, rywalizacja
 - 4.3.2 Zawłaszczanie
 - 4.3.3 Wyobraźnia
 - 4.3.4 Konflikt
- 4.4 Podsumowanie: ku prawidłowej socjalizacji

Rozdział 5

Osiągnięcia i zagrożenia dla rozwoju dziecka w wieku szkolnym

- 5.1 Wprowadzenie: okres szkolny w cyklu życia ludzkiego
- 5.2 Obszary zmian rozwojowych
 - 5.2.1 Zmiany w sferze poznawczej
 - 5.2.2 Początki refleksji i utrata dziecięcej spontaniczności
 - 5.2.3 „Postawa pracy” i dążenie do realizacji ważnych celów
 - 5.2.4 Uczenie się ról społecznych
 - 5.2.5 Od przestrzegania umów do autonomii moralnej
 - 5.2.6 Rozwój samodzielności
 - 5.2.7 Potrzeba kompetencji i poczucia kompetencji
 - 5.2.8 Realistyczna samoocena
- 5.3 Obszary potencjalnych zagrożeń dla rozwoju dziecka w wieku szkolnym
 - 5.3.1 Kształtowanie się dojrzałości szkolnej
 - 5.3.2 Gotowość dziecka do udziału w procesie uczenia się
 - 5.3.3 Proces społecznego oceniania a poczucie własnej wartości
 - 5.3.4 Respektowanie zasad społecznej współpracy
- 5.4 Podsumowanie: zadania dla rodziców i nauczycieli

Rozdział 6

Osiągnięcia i zagrożenia dla rozwoju młodzieży w okresie dorastania

- 6.1 Wprowadzenie: podstawowe zadania rozwojowe w okresie dorastania
- 6.2 Kształtowanie się tożsamości
- 6.3 Jak tworzyć szanse dla rozwoju w okresie dorastania
- 6.4 Zagrożenia dla rozwoju w okresie dorastania
 - 6.4.1 Wokół tożsamości negatywnej
 - 6.4.2 Pragmatyzacja świadomości
 - 6.4.3 Uzależnienie od alkoholu i narkotyków
- 6.5 Podsumowanie: o co toczy się gra w okresie dorastania?

Rozdział 7

Jak rodzi się agresja?

- 7.1 Wprowadzenie: podstawowe pojęcia
- 7.2 Rodzaje przeszkód w działaniu z agresją
- 7.3 Kiedy dziecko sięga po agresję i przemoc?
- 7.4 Zachowania agresywne i stosowanie przemocy jako efekt ubogich zasobów dziecka
- 7.5 Zachowania agresywne i stosowanie przemocy jako efekt nieprawidłowej socjalizacji
- 7.6 Zachowania agresywne i stosowanie przemocy jako efekt demoralizacji
- 7.7. Powszechność doświadczania agresji i przemocy przez dzieci i młodzież

7.8 Podsumowanie: po co potrzebni są dorośli?

Część II. AGRESJA I PRZEMOC W OPINII DZIECI I MŁODZIEŻY (WYNIKI BADAŃ)

Rozdział 8

Opinie dzieci i młodzieży na temat agresji i przemocy – program badań

- 8.1 Wprowadzenie
- 8.2 Problemy badawcze i narzędzia badań
- 8.3 Badana grupa

Rozdział 9

Poczucie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży

- 9.1 Wprowadzenie
- 9.2 Droga do szkoły i ze szkoły
- 9.3 Ogólne poczucie bezpieczeństwa
- 9.4 Sytuacje, w których uczniowie czują się najmniej bezpiecznie
- 9.5 Poczucie bezpieczeństwa a płeć
- 9.6 Poczucie bezpieczeństwa a wiek
- 9.7 Profile sytuacji a poczucie bezpieczeństwa
- 9.8 Podsumowanie

Rozdział 10

Uczniowie jako ofiary i świadkowie agresji

- 10.1 Wprowadzenie
- 10.2 Jakich aktów agresji doświadczają uczniowie?
- 10.3 Akty agresji a wiek ofiary
- 10.4 Akty agresji a płeć ofiary
- 10.5 jakie akty agresji obserwują uczniowie?
- 10.6 W jakich miejscach najczęściej dochodzi do aktów agresji?
- 10.7 Kto jest sprawcą agresji?
- 10.8 W jakim wieku była ofiara agresji?
- 10.9 Kto jest ofiarą?
- 10.10 Podsumowanie

Rozdział 11

Radzenie sobie z doświadczeniem agresji

- 11.1 Wprowadzenie
- 11.2 Komu uczniowie powiedzieli, że byli ofiarami agresji?
- 11.3 Informowanie o doznanej krzywdzie
- 11.4 Komu uczniowie powiedzieli, że stali się ofiarami agresji?
- 11.5 Wzorce radzenia sobie z przemocą
- 11.6 Uczeń jako świadek agresji
- 11.7 Dlaczego uczniowie nie mówią nikomu, że byli ofiarami lub świadkami agresji?
- 11.8 Podsumowanie

Rozdział 12

Dostępność narkotyków

- 12.1 Wprowadzenie
- 12.2 Częstość kontaktu z narkotykami i miejsca ich dostępności
- 12.3 Dostępność narkotyków a płeć
- 12.4 Zróżnicowanie uczniów ze względu na miejsce dostępności narkotyków
- 12.5 Podsumowanie

Rozdział 13

Co wynika z naszych badań i dla kogo może to być ważne?

Literatura